

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
הלשכה המשפטית

כ"ב בכסלו, התשע"ח
10 בדצמבר 2017

לכב'

גב' גל קויתי, רכזת מחלקת כלכלה ומחקר
התנועה למען איכות השלטון בישראל

- באמצעות economic@moag.org.il -

ג.נ.,

הנדון: הודעת מועצת הצמחים (ייצור ושיווק) (שינוי התוספת לחוק), התשע"ח – 2017

סימוכין: הערותיכם מיום 03.12.2017

בהמשך להערותיכם שבסימוכין לטיוטת הודעת מועצת הצמחים (ייצור ושיווק) (שינוי התוספת לחוק), התשע"ח- 2017, אשר פורסמה להערות הציבור ביום 09.11.17, מצורף בזאת לעיונכם העתק מסיכום דיון שערך שר החקלאות ופיתוח הכפר באשר להערות הציבור שהונחו בפניו, ושיש בו התייחסות גם להערותיכם שבסימוכין.

בברכה

אורטל אמת, עו"ד
לשכה משפטית

העתק:

ח"כ אורי אריאל יהודה הכהן, שר החקלאות ופיתוח הכפר
מר שלמה בן אליהו, מנכ"ל המשרד
עו"ד אפרת אביאני, היועצת המשפטית

לשכת המנהל הכללי
Office of the Director-General

י"ט כסלו תשע"ח
07 דצמבר 2017
מספר : 00156

**נושא הדיון: הערות הציבור לטיטת ההודעה בדבר גריעת מינים מהתוספת לחוק מועצת
הצמחים**

תאריך הפגישה : 3/12/17

משתתפים: ח"כ אורי אריאל יהודה הכהן – שר החקלאות; שלמה בן אליהו – מנכ"ל משרד החקלאות;
יפעת וייס- ראש מטה שר החקלאות; ישי גוטויליג- יועץ בכיר למנכ"ל.

רקע:

בהמשך לטיטת הצו שפורסמה להערות המועצה והציבור ב- 12/11/17 (לאחר תיקון). גרסה ראשונה הופצה ב- 5/11/17, ולאחר דיון שהתקיים עם נציגי מועצת הצמחים ב- 30/11/17, מתקיים דיון זה בדבר כלל הטענות שהועלו בנושא, באמצעים השונים, בעד ונגד טיטת ההודעה.

1. טיעונים שהוצגו בעד גריעת המינים ו/או סגירת המועצה

- 1.1. היטלי המועצה נגבים בצורה לא פרופורציונאלית להצלחה הכלכלית של המגדל, ולכן מהווים נטל גדול ביותר, דווקא על החקלאים שרווחיותם נמוכה יותר.
- 1.2. בשנת 2017, במדינת ישראל, לא ראוי להטיל מס דווקא על ציבור החקלאים, כאשר האינטרס בפיתוח החקלאים בכלל ופיתוחים ספציפיים כאלה ואחרים בפרט, הוא אינטרס לאומי, ולכן ראוי שהמדינה תממן את פעילות המועצה ולא החקלאים.
- 1.3. מגדלים שמעוניינים בפעילות מרוכזת יכולים להתאגד באופן וולנטרי, כמקובל בעולם, וכך גם ישמר מנגנון שמייצר חיוניות לארגון המגדלים.
- 1.4. המועצה אינה עושה דבר בתחום טיפול בפערי המחירים והמגדלים כל אחד עומד בפני עצמו מול בתי אריזה /משווקים. יתר על כן, נטען כי למועצה חלק מרכזי ביצירת פערי התיווך, בשל מנגנון קביעת המחירים ב'תקליטי' המועצה, שפועל לרעת המגדלים.
- 1.5. היה ראוי שמשרד החקלאות ישקול גריעת מינים רבים נוספים, בהם החקלאים מביעים חוסר שביעות רצון מפעילות המועצה, ונטענו טענות חמורות כנגד המועצה על אי מילוי תפקידה במסגרת התפקידים המנויים בסעיף 11 לחוק. הערות הציבור נעו בין דרישה לסגירה מלאה של המועצה ועד בקשות ספציפיות לגריעת מינים נוספים שלא הופיעו בטיטת ההודעה.

2. טיעונים שהוצגו נגד גריעת המינים ו/או סגירת המועצה

לשכת המנהל הכללי
Office of the Director-General

- 2.1. ניתן לייתר את המהלך של סגירת המועצה על ידי ביצוע בשלב ראשון פיילוט להפיכת ענפים מסויימים במועצה לוולנטריים, ובהמשך החלת המהלך על כלל ענפי המועצה.
- 2.2. המועצה קשורה באופן ישיר לפיתוח מספר זנים חשובים למגדלים, פעילות שממומנת מכספי ההיטלים.
- 2.3. המועצה מקיימת פעילות הדברה אזורית אשר משרתת ציבור גדול של מגדלים, הן משלמי היטלים והן כאלה שלא משלמים היטלים.
- 2.4. בכספי ההיטלים למועצה מממנים ביטוח למגדלים בענף הפירות, ובהיעדר היטלים אלו, לא ירכש ביטוח למגדלים בענף הפירות.
- 2.5. גביית ההיטלים על ידי המועצה באופן חוקי חשובה, משום שרק כך ניתן לגבות היטלים מכלל החקלאים, ולמנוע תופעות כמו 'free riders', וללא מנגנון חוקי, יהיה קשה ביותר לגרום לכלל המגדלים לרצות להצטרף לארגון אשר גובה היטלים ישירים.
- 2.6. הקריטריון המוצע לגריעת מינים לפי היקפי הגביה הנמוך מ-70% הינו גבוה מדי, וכמו כן, ספציפית בענף התפוח הנתונים שהופיעו בפני הצוות המקצועי אינם סופיים, ולכן לקבוע על פיהם כי יש לגרוע את ענף התפוח מהמועצה זוהי קביעה לא מקצועית ולא הולמת את הקרטריונים שנקבעו.

דיון:

3. התייחסות לטיעונים שהוצגו בעד גריעת המינים ו/או סגירת המועצה

- 3.1. כמענה לכלל הטענות, חלק מהמינים שבהם התנגדות המגדלים עזה יותר, כפי שפורט בטיטוט הצו, יגרעו מהמועצה.
- 3.2. בחלק שלא יגרע, המשרד ישקול בחיוב שינוי שיטת הגביה, ומעבר לגביה לפי יבול, ולא לפי דונם.
- 3.3. המשרד פועל מול אגף התקציבים באוצר לתקצוב תוספתי למשרד כנגד אובדן ההיטלים של המועצה, מתוך הבנה שפעילות ציבורית צריכה להיות ממומנת על ידי המדינה ולא על ידי קבוצת אזרחים מצומצמת.
- 3.4. המשרד ישקול בחיוב תיקון חוק מועצת הצמחים כך שתותר פעילות וולנטרית של התארגנות מגדלים.
- 3.5. מוצע כי יקבע מנגנון של בדיקת אפקטיביות של המהלך לגריעת המינים שבדיון, ובנוסף בעתיד יתקיימו דיונים נוספים, הן לגבי התפוח, והן לגבי מינים נוספים, שלגביהם תתקבל החלטה אם לגרועם בנוסף. לגבי התפוח וגריעת מינים נוספים הדיון יתקיים בעוד שנה, ולגבי כלל המינים שיגרעו בשלב זה, יתקיים דיון בעוד 5 שנים לבדיקת האפקטיביות שבמהלך זה.

4. התייחסות לטיעונים שהוצגו נגד גריעת המינים ו/או סגירת המועצה

- 4.1. הצעת מהלך הפיילוט הוצעה במקור על ידי משרד החקלאות, לאחר שנכשלה הוועדה שהוקמה מכוח החלטת הממשלה מיום 5/8/15, כי אב תשע"ה, וגם הצעת הפיילוט זכתה להתנגדות על ידי נציגי משרד האוצר. קצרה היריעה מלהכיל, אך המהלך מפורט בטיטוט הצו שפורסם להערות הציבור. בסיכומי של דבר, המהלך כשל בשל היעדר הסכמת הנוגעים בדבר לקדמו.
- 4.2. פעילות המחקר, המו"פ וההדרכה של המועצה מבוצעות במקביל לפעילות זהה של משרד החקלאות. ללא ספק כל זוג ידיים וזוג עיניים נוספים מיטיבים עם העוסקים בתחום, אך פעילות זו מכוסה ברובה על ידי

לשכת המנהל הכללי
Office of the Director-General

- משרד החקלאות, ותתוגבר בהתאמה. הוגשה בקשה לאוצר לתקצוב מלא באופן שווה לסך גביית ההיטלים כך שהמשרד יוכל לתגבר את פעילות הן בהדרכה, הן במחקר והן בהדברה.
- 4.3. מיזמי ההדברה האיזוריים ימשיכו להיות מתופעלים רק בלי 'עמלת התיווך' של המועצה, והמשרד יתקשר מול ארגוני מגדלים אזוריים או מול המגדלים באופן ישיר, לפי העניין.
- 4.4. בהקשר זה התקבלו גם פניות רבות הפוכות הטוענות כי פעילות המועצה בהיבט הדברת מזיקים, התמודדות עם מחלות ומתן מענה לבעיות 'אד-הוק' של החקלאים לוקה בחסר, בלשון המעטה.
- 4.5. בנוגע לרכישת פוליסות ביטוח עבור המגדלים בענף הפירות, ברגע שתיפסק גביית ההיטלים, המגדלים יתקשרו באופן ישיר עם קנייט לרכישת פוליסות, כפי שנעשה בענפי גידול אחרים. פעילות זו של המועצה מהווה צינור לגביית כספים, ואין בה ערך מוסף לפעילות המועצה. יתר על כן, פעילות זו של המועצה משרתת רק את האינטרס של המועצה משום שדרכו המועצה גובה היטלים גם מחקלאים שסירבו לשלם היטלים. מהפיצויים שהתקבלו במועצה עבור מגדלים אלו, גבתה המועצה את כלל חובותיה. זהו מנגנון שטוב למועצה, אך רע למגדלים.
- 4.6. יוער כי כבר כיום הופנו למשרד פניות של חקלאים וחברות שטוענות שלמועצה ניגוד עניינים בכל נושא מיזמי ההדברה האיזוריים, ובכך מונעת הכשרה של חומרי הדברה חדשים, בשל ניגודי עניינים כאלה ואחרים.
- 4.7. כפיית גבית ההיטלים על החקלאים על ידי המועצה מייתרת את הצורך של המועצה להתרענן ולהתחדש. הפיכתה לארגון וולנטרי תכפה על המועצה את הצורך להתרענן ולהתחדש, ולהיות רלוונטית למגדלים, אשר ככל שהתמורה המתקבלת מהתארגנות קולקטיבית מהמועצה תגדל, כך יגדל קהל לקוחותיה שיבחרו לשלם ולהיכנס תחת כנפי המועצה, מבחירתם האישית.
- 4.8. יוער כי כהוכחה בוטה לחוסר רצון המועצה להתרענן ולהתחדש ניתן לציין את התעלמות המועצה מבקשתו של מנכ"ל משרד החקלאות מתאריך 18/09/17, כ"ז אלול תשע"ז, ובה הוא מציע לבחון החלפה של שומרי הסף של המועצות, ודי לחכימא ברמיזא.
- 4.9. בשל ההערות השונות שהועלו בנוגע לנתוני הגביה בענף התפוח בפרט ובכלל הענפים בכלל, ובשל ההערות השונות בדבר הקרטיון שנקבע ל-70%, ובשל העובדה כי מגדלי התפוח שונים בהרכבם ואפיונם ממגדלי מינים אחרים, הוחלט לדחות את ההחלטה לגבי ענף התפוח לשנה, ולקיים דיון על מינים נוספים. כאן המקום להוסיף, כי אף אם יתברר כי נתוני הגביה גבוהים מהקרטיון כפי שהוא מופיע בהצעה, נמצא באופן שאינו משתמע לשתי פנים, כי נתוני הגביה אינם משקפים דים את עוצמת ההתנגדות למועצה, משום שחקלאים רבים רשומים כמשלמי היטלים, אף שההיטלים עבורם נגבו מכספי פיצויים שמגיעים להם מקנייט, או מתביעות שהוגשו נגדם בבתי משפט.
- 4.10. בנוגע למגדלי הצבר, בשונה מהמינים האחרים שנציגיהם ביקשו גם כן להיגרע מהתוספת לחוק, נמצא שכלל לא הופיעו במסגרת התוספת לחוק מועצת הצמחים ולכן בקשתם היא בבחינת "התפרצות לדלת פתוחה". יש לבחון כיצד קרה שהמועצה חייבה לאורך שנים היטלים מענף שאינו מופיע בתוספת לחוק המועצה.

סיכום:

לשכת המנהל הכללי
Office of the Director-General

לאחר דיון בהערות הציבור והמלצת המועצה, השר מקבל את מרבית ההערות כמפורט לעיל ורשימת המינים שיגרעו תהיה לפי הפירוט הבא:

1. לא יגרעו מהתוספת לחוק מועצת הצמחים המינים הבאים: תפוח, צתרה תרבותית, סייגית, בצל וולשי.
2. יגרעו מהתוספת לחוק מועצת הצמחים שאר המינים שהופיעו בטיוטה שפורסמה.

שאר ההתייחסויות יפורטו במסמך ההחלטה של השר.

רשם: ישי גוטויליג